

Un teatru de factură revoluționară

convorbire cu actorul **Traian Dănceanu**

secretarul organizației de partid de la Teatrul Giulești

— *Sinteți în Teatrul Giulești de la înființarea lui. Aveți, aici, 28 de ani de activitate neîntreruptă. Acum, când sărbătorim 30 de ani de la Eliberare și când teatrul dvs. înseamnă un serios argument politic, ar fi nimerit să încercăm o evocare a ceea ce însemna teatrul românesc atunci, la începuturi...*

— Dacă vorbim despre Teatrul Giulești în 1946, acesta a apărut în București ca o curiozitate. În '45-'46, când erau teatre particulare, înființarea teatrului C.F.R. a fost un act care demonstra activitatea partidului în cultură. Conducerea de partid din timpul

aceia hotărâse înființarea teatrului C.F.R., una din primele inițiative menite să schimbe orientarea de până atunci a teatrului românesc.

— *Ciți ani aveți atunci?*

— 27.

— *Ce teatre mai erau în București?*

— Erau teatre de bulevard, exceptând Teatrul Național, apoi Teatrul lui V. I. Popa, de orientare progresistă.

— *Ce piesă a jucat Giuleștiul la început?*

— *Clocote de Vintilă Russu-Șirianu*; era ca o carte de vizită cu care teatrul Giulești se infățișa marelui public. Se vorbea în ea despre luptele muncitorilor cefești. Pe atunci, cartierul Giulești era în cea mai mare parte locuit de muncitorii cefești. Și repertoriul nostru era, prin excelență, agitatoric.

— *Și-a păstrat Teatrul Giulești până azi această inițială ambiție de a fi un teatru muncitoresc?*

— Eu cred că ținând seama de programul teatrului — de la înființare și până în prezent — putem considera că a rămas în continuare un teatru muncitoresc; atât doar că, în virtutea acumulărilor el și-a lărgit sfera de acțiune și orizontul preocupărilor, dobândind astfel, curînd, caracterul unui teatru popular.

— *Apropo de repertoriu: el este, la Teatrul Giulești, mult mai amplu, ca problematică, azi. Nu cumva lărgindu-și aria repertoriului, Teatrul Giulești și-a estompat menirea lui politică?*

— Cu siguranță, nu. Mai întâi pentru că noi producem, sintem producători de spectacole politice. Profesind politic prin artă, nu înseamnă să ne temem de textele de teatru cu problematică variată. Consolidându-se, însăși viața noastră socialistă s-a nuanțat. Această necesitate de a găsi „cheia politică” a spectacolului se vedește consecvent în concepția regizorală. Teatrul Giulești constituie în această direcție un exemplu consecvent în montarea multor spectacole. De altfel, nu e rău să amintim că primele spectacole cu Brecht din țara noastră au fost lansate de teatrul nostru. Exemplul este semnificativ.

— *Așadar, lărgire în conținut a repertoriului, diversificare programatică a publicului; nu? Cum vedeți, ca secretar al organizației de partid, această devenire?*

— Preocuparea statornică de a fi un teatru de esență populară se justifică prin însăși realitatea istorică pe care o trăim. Publicul a evoluat, cantitativ și calitativ. Au apărut noi valori, cartierul s-a schimbat. Mă încumet să cred că schimbarea — în plan spiritual — s-a datorat, într-o bună măsură, și Teatrului Giulești. Noi care am trăit în el, de la începuturile lui, ne dăm seama cum spectatorii care ne întâmpină — cu laude sau cu rezerve — spectacolele, „au crescut” odată cu noi, făuritorii spectacolelor, actorii, regizorii, decoratorii...

— *Cînd ați deschis un teatru nou, într-un cartier muncitoresc, v-ați bucurat, ipso facto, și de un public nou?*

— Ipso facto, nu. Dar „văzînd cu ochii”. Sub ochii noștri s-au petrecut transformări uluitoare. Cartierul s-a îmbogățit nu numai edilitar. Au apărut noi categorii sociale, rezultat al drumurilor în viață deschise fiilor de muncitori. Publicul nu mai este acum unul exclusiv muncitoresc; de aici și necesitatea nuanțării problematicii repertoriale. Care însă, în esență, se vrea mai departe revoluționară.

— *Cu ce actori ați ridicat cea dintîi cortină? Mai joacă la dumneavoastră „veteranii”?*

— Unii au plecat; dintre „cei vechi” au rămas puțini. Dar nu pot fi uitați actorii de prestigiu — Sireteanu, Mohor, Macedonschi, Ștefănescu și alții alții — care s-au perindat pe scena de la „Giulești” și au contribuit la ridicarea profilului acestui teatru. Altfel spus, teatrul acesta s-a creat, și-a zidit personalitatea de zi cu zi, cu idealurile și faptele artistice ale lucrătorilor lui.

— *Cum și-au asimilat noile promoții linia de conduită și de muncă a comuniștilor din teatru?*

— Primirea de noi cadre în teatru s-a făcut foarte bine și asimilarea s-a făcut pe neobservate. Oamenii s-au încadrat în „curentul” sănătos al teatrului și unii dintre ei au devenit cu timpul actori de excepție: Silviu Stănculescu, Cornel Vulpe, Mariana Mihuț...

— *Cum s-a făcut educația comunistă?*

— Atmosfera de lucru a fost întotdeauna prielnică pentru desăvîrșirea actorului. Actorul a găsit aici o lume de relații calde, apropiate și, repet epitetul, o ambianță sănătoasă, de stimulare amicitie. Organizația de partid a asigurat în acest climat continuitatea, disciplina și orientarea ideologică a muncii artistice. Este, firește, greu să analizezi în profunzime acest aspect. În fiecare an cadrele se împropătează. Sigur că încercăm fluctuații, opțiuni indecise. Pe de altă parte, sînt și astăzi bucureșteni care nu ne-au vizitat încă Teatrul Giulești; nu numai datorită „depărtării” lui de centru. Domnește în ei o veche preconcepție privind calitatea artistică a realizărilor noastre: o falsă judecată, evident, — fiindcă Teatrul Giulești demonstrează un netăgăduit simț de răspundere în ce privește calitatea artistică a spectacolului. Ceea ce i-a răpit, de mult, atributele unui teatru de cartier, în înțelesul depășit și strîmt al cuvîntului.

— *Totuși inconsecvențe nu se întîlnesc pe acest plan, în teatru?*

— Organizația de bază P.C.R., pe baza unor programe de lucru, militează pentru a se materializa hotărîrile consiliului oamenilor muncii, în care, cum știți, se discută și probleme legate de concepția regizorală, scenografică, de interpretare etc. Organizația de partid sprijină punctele de vedere valoroase emise în consiliul oamenilor muncii, în sensul ducerii lor la împlinire. De aceea, neîtrădînd niciodată esteticul, spectacolele noastre au fost foarte ferme și foarte clare și din punct de vedere ideologic. Sintem un teatru cu un program politic bine conturat. De la începuturi și pînă în prezent, 80% din spectacole au fost realizate din repertoriul național. Relația cu repertoriul național am înțeles-o la modul activ: o serie întregă de dramaturgi au fost „lansați” de Teatrul Giulești și s-au făcut cunoștii publicului larg prin mijlocirea scenei lui... Nu mai e de mult un secret că Teatrul Giulești este așteptat cu plăcere, întotdeauna, în provincie. Motivele sînt bine întemeiate: mergem de fiecare dată cu un repertoriu ales, cu o distribuție bună și cu o interpretare la nivelul exigențelor contemporane. În afară de ieșirile în țară, am făcut turnee și peste hotare — în Danemarca, Polonia, Italia,

unde ne-am comportat ca adevărați soli ai culturii românești. Ziarele străine au prețuit, adesea, superlativ, însușirile „demonstrațiilor” noastre artistice, regizorii, actorii noștri.

— *Referitor la sporul de deplasări în provincie: trebuie să vedem în aceasta o simplă performanță a teatrului sau o concepție de lucru?*

— Formula de „teatru în deplasare” ni se pare proprie societății spre care năzuim. Pe de altă parte, în afară de ideea contactului nemijlocit, noi am inițiat și consfătuiri cu publicul, cu scopul vădit, de data aceasta, de a prospecta. Am făcut la spectacolul cu *Meșterul Manole* discuții cu prietenii teatrului, dar nu ne-am rezumat la Blaga, ci am cules o serie de sugestii în privința repertoriului nostru în general. Poate că cele ce v-am spus reflectă și un mod al nostru de a munci.

— *Să vorbim despre actorii din Teatrul Giulești. Aveți vedete în teatru?*

— Grijă noastră permanentă a comuniștilor din teatrul nostru este ca să realizăm personalități artistice, nu vedete. Dorim și tindem să afirmăm pe scena teatrului giuleștean personalități care să militeze pentru programul ideologic al teatrului, program izvorit din strategia partidului.

— *Și... cum ați ajuns la personalități artistice?*

— Nu am creat un repertoriu special pentru vedete. Ne-am bucurat când au „îțșnit” actori ca, de exemplu, Ștefan Bănică sau Ștefan Mihăilescu-Brăila, ori Marga Anghelescu, dar acesta e secretul: nu am axat niciodată repertoriul în jurul unui singur om. La noi, munca colectivă este un principiu rodnic de creație. Spectacolele Teatrului Giulești sînt caracterizate prin unitatea de concepție și de gândire a întregului colectiv.

— *Spuneți că Teatrul Giulești s-a realizat ca teatru colectiv. Dacă vi s-ar cere definiția teatrului, pentru un eventual Dicționar al teatrelor, cum s-ar defini acest teatru din Giulești?*

— Eu i-aș spune „teatrul de peste mână”. Ghinionul Teatrului Giulești este că îl despart de marele București 100 de metri: Podul Grant. Se traversează greu. Dar lăsînd gluma de o parte, pretînd că Teatrul Giulești este un teatru de avangardă. Am fost mai totdeauna în primele rînduri în ceea ce privește noutatea. Se ajunge greu în cartierul

Giulești, dar tocmai faptul că ne aflăm situații unde ne aflăm situații, ne abligă. Dacă omul se duce mai lesne, să zicem, la Teatrul „Bulandra” (situat ultra-central), noi sîntem nevoiți pentru a atrage publicul să facem mai mult.

— *Cel mai tînăr actor al teatrului cine este?*

— Lăzărescu, are 26 de ani.

— *Credeți că el și generația lui vor fi în stare să preia ștafeta, tradiția teatrului muncitoresc?*

— Sigur că da. Din 150 de membri ai colectivului, 50 sînt membri de partid. Sîntem convinși că cei care vor veni mîine vor păstra tradiția repertoriului progresist și a spectacolelor de înaltă ținută artistică. Sigur că nu vor renunța nici ei la clasiți: *Timon din Atena* de Shakespeare vine de pildă, să lărgească viziunea populară a spectacolului; în *Marea expediție* a lui Müller se vorbește despre tineret. *Năpasta*, montată la noi, a fost o mare surpriză pentru public, tocmai prin încunnetarea tinerească de a vedea modern textul lui Caragiale. Spectacolul m-a șocat și pe mine (după 28 de ani petrecuți în teatru), pentru că mă deprinsesem cu montările vechi. Viziunea regizorului Alexa Visarion m-a șocat. M-a șocat, dar am înțeles ce mare este forța creatoare a unui om de teatru care gîndește politic. Am mare încredere în tineret pentru că este un tineret foarte talentat. Poate unii dintre tinerii noștri vor pleca mîine în altă parte, noi, însă, vom lansa cu aceeași bucurie alți tineri. Fîndcă socotim drept un mod de exprimare firească, proprie unui teatru de factură revoluționară, să-și perpetueze metabolismul tînăr, prin tineri.

Convorbire susținută de
Paul Tutungiu

